

TAIVALKOSKEN KUNTA

LIIKUNTAPAIKKASTRATEGIA 2020-

VISIO

Taivalkosken kunta tarjoaa monipuoliset, laadukkaat ja turvalliset olosuhteet niin kuntoliikkuville, kuin kilpaurheilijoillekin. Taivalkosken liikuntapalvelut tuottavat hyvinvointia ja tukevat paikkakunnan matkailua. Olosuhteiden kehittäminen on jatkuvaa ja asiakaslähtöistä. Liikuntapaikkoja kehitetään kaikki käyttäjäryhmät huomioiden. Uusiin kehitysehdotuksiin suhtaudutaan avoimesti ja yhteisesti tarpeelliseksi katsotut hankkeet toteutetaan resurssien puitteissa.

SISÄLLYSLUETTELO

Taustaa.....	3
Nykytilan kartoitus	
1. liikuntapaikkojen kunnossapidon kustannukset ja henkilöstöressurit.....	3
2. käyttäjäkyselyjen tulokset.....	4
2.1 yritykset ja yhteisöt.....	5
2.2 matkailijat.....	6
2.3 paikalliset.....	9
2.4 koululaiset.....	12
2.5 yhteenveto kyselyjen tuloksista.....	13
2.6 käyttäjien kuuleminen.....	13
Liikuntapaikkojen käyttö koulujen näkökulmasta.....	14
Liikuntapaikkojen investointitarpeet ja kustannukset.....	14
Pohdintaa.....	16
Toimenpide-ehdotuksia.....	17

TAUSTAA

Kunnan järjestämiä liikuntapalveluja ohjaa mm. liikuntalaki. Voimassa olevan liikuntalain tarkoituksena on edistää liikuntaa, kilpa- ja huippu-urheilua sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Yleisten edellytysten luominen liikunnalle on valtion ja kuntien tehtävä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät. Kuntalakiin on kirjattu tavoite asukkaiden hyvinvoinnin edistämisestä.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan kunnan tehtävänä on luoda edellytyksiä liikunnalle rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Liikuntapaikkojen ylläpidolla tarkoitetaan niiden hoitamista ja kunnossapitoa. Kunnan tulee huolehtia väestön omatoimisen liikunnan olosuhteiden edistämisestä. Rakennettuja liikuntaolosuhteita tarvitaan erityisesti sisäliikuntalajeille, eri lajien tarpeisiin sekä ulkokentille ja ulkoilureiteille. Sisäliikuntapaikoista yleisin on koulujen yhteyteen rakennettu liikuntahalli, jota käytetään eri kohderyhmien tarpeisiin koulu- ja vapaa-ajalla. Kevyen liikenteen väylät ovat suosituin ja käytetyin liikuntapaikka. Niiden rakentamisessa korostuu poikkihallinnollinen yhteistyö.

Liikuntapaikkojen laadun vaikutusta väestön liikunta-aktiivisuuteen on tutkittu vähän. Keskeisimmät liikuntapaikan houkuttavuuteen ja imuun myönteisesti vaikuttavat tekijät ovat varustelutaso ja soveltuvuus lajin harrastamiseen, uudet tai peruskorjatut tilat sekä liikuntapaikan yleinen siisteys ja sijainti. Vähemmässä määrin vaikuttavia, joskaan eivät merkityksettömiä, ovat kävijämäärät, liikuntapaikan käytön hinta, liikuntapaikan oheispalvelut ja esteettömyys.

Taivalkoskella on paikkakunnan kokoon nähden monipuolinen liikuntapaikkatarjonta. Kunta on satsannut paljon liikuntainfran rakentamiseen ja monipuolistamiseen. Silti painetta uusien liikuntapaikkojen rakentamiseen ja vanhojen kunnostamiseen on olemassa.

Taivalkosken liikuntapaikkastrategia on laadittu valtuustoaloitteen pohjalta. Strategia-aloitteen mukaisesti kuntalaisia on kuultu strategiaa laadittaessa mm. kyselyjä käyttämällä. Strategian lähtökohtana on antaa kuvaus liikuntapaikkojemme ja kunnossapidon nykytilasta, käyttäjien kokemuksista ja toiveista sekä tuoda esille saneeraustarpeita ja uudisrakentamisesityksiä ja näiden kustannuksia.

NYKYTILAN KARTOITUS

1. Liikuntapaikkojen kunnossapidon kustannukset ja henkilöstöresurssit

Taivalkosken kunnan tekniset palvelut vastaa liikuntapaikkojen kunnossapidosta ja vapaa-aikatoimi

niiden toiminnallisesta puolesta. Liitteenä (liite 1) esite kunnan liikuntapaikoista.

Liikuntapaikkojen ylläpitokustannukset ovat vuositason varsin suuret. Ulkoliikuntapaikkojen kunnossapitoon (kuva) tekniset palvelut käyttää vuosittain keskimäärin n. 255 000 €. Tähän päälle tulevat sisäliikuntapaikoista ja muista liikuntapaikkoihin liittyvistä rakennuksista aiheutuvat ylläpitokustannukset joita on sekä teknisten palvelujen, että vapaa-aikatoimen budjetissa. Nämä kustannukset ovat karkean arvion mukaan n. 250 000 €. Kaikkien liikuntapaikkoihin liittyvät kulut ovat n. 500 000 euroa. Suurusluokka on melkein sama kuin mitä Taivalkosken kunta käyttää liikenneväylien kunnossapitoon. Kunnan sisäliikuntapaikkoja ovat mm. koulujen liikuntasalit ja uimahalli. Liikuntapaikkoihin liittyviä rakennuksia ovat mm. monitoimitalo, hiihtomaja, poolirakennus ja melontakeskuksen huoltorakennus ja varasto.

Vakituisten henkilöiden työpanos liikuntapaikkojen osalta on noin kolme henkilötyövuotta. Määräaikaisten, palkkatukihenkilöt ja muuta määräaikaiset, työpanos on noin viisi henkilötyövuotta ja ulkopuolisilta tahoilta ostetaan palveluja noin yhden henkilötyövuoden verran. Ilman tilapäistä työvoimaa liikuntapaikkoja ei pystyttäisi pitämään kunnossa nykyisessä laajuudessa. Lisäksi liikuntapaikkojen valvonta (uimahalli, liikuntasalit, urheilukenttä) vievät noin 1,5 henkilötyövuotta.

TAIVALKOSKEN KUNTA
 Tekniset palvelut

ULKOLIIKUNTAPAIKKOJEN KUNNOSSAPIDON KUSTANNUKSET 2013 - 2018

KOHDE	2013 TOT. €	2014 TOT. €	2015 TOT. €	2016 TOT. €	2017 TOT. €	2018 TOT. €	2013-2018 KA
Hallinto	8 609 €	10 624 €	4 371 €	6 303 €	7 368 €	9 680 €	7 826 €
Uimarannat	1 004 €	362 €	839 €	5 673 €	1 172 €	1 603 €	1 776 €
Taivalvaaran rinteet/ hissit	49 914 €	66 399 €	48 680 €	65 025 €	56 056 €	56 455 €	57 088 €
Hyyppymäet 5 kpl	45 798 €	60 322 €	21 263 €	48 144 €	28 252 €	44 639 €	41 403 €
Jääkaukalot ja luistelualueet	16 802 €	11 347 €	12 039 €	18 668 €	22 410 €	31 772 €	18 840 €
Latuverkosto	66 606 €	47 639 €	40 504 €	71 620 €	69 220 €	48 958 €	57 425 €
SM-hiihdot vuonna 2018						29 086 €	29 086 €
Urheilukentät	9 295 €	6 782 €	8 862 €	10 480 €	10 513 €	12 748 €	9 780 €
Luontoliikunta	8 861 €	2 369 €	3 149 €	9 627 €	7 295 €	11 366 €	7 111 €
Melontakeskus	10 388 €	7 666 €	9 707 €	13 659 €	7 213 €	8 277 €	9 485 €
Kulttuuri- ja liikuntaprojekti	38 035 €	17 760 €	23 420 €	20 817 €	33 338 €	32 764 €	27 689 €
Rajalta rajalle hiihto	17 296 €	11 207 €	11 729 €	10 067 €	12 446 €	10 653 €	12 233 €
YHTEENSA	272 608 €	242 477 €	184 563 €	280 083 €	255 283 €	298 001 €	255 503 €

2. Käyttäjäkyselyjen tulokset

Nykytilan kartoitusta ja toimenpide-ehdotuksia varten liikuntapaikkastrategiatyöryhmä toteutti kesän 2019 aikana neljä eri liikuntapaikkojen käyttäjäryhmille suunnattua kyselyä. Kohderyhmät olivat: yritykset ja yhteisöt, matkailijat, paikkakuntalaiset ja koululaiset. Kyselyillä kartoitettiin mm. liikuntapaikkojen käyttöä, mitkä liikuntapaikat olivat käyttäjille tärkeimpiä, kokemuksia liikuntapaikkojen kunnosta ja kunnossapidosta sekä kehitysehdotuksia jo olemassa oleville liikuntapaikoille ja mahdollisia tarpeita uusien liikuntapaikkojen rakentamiselle.

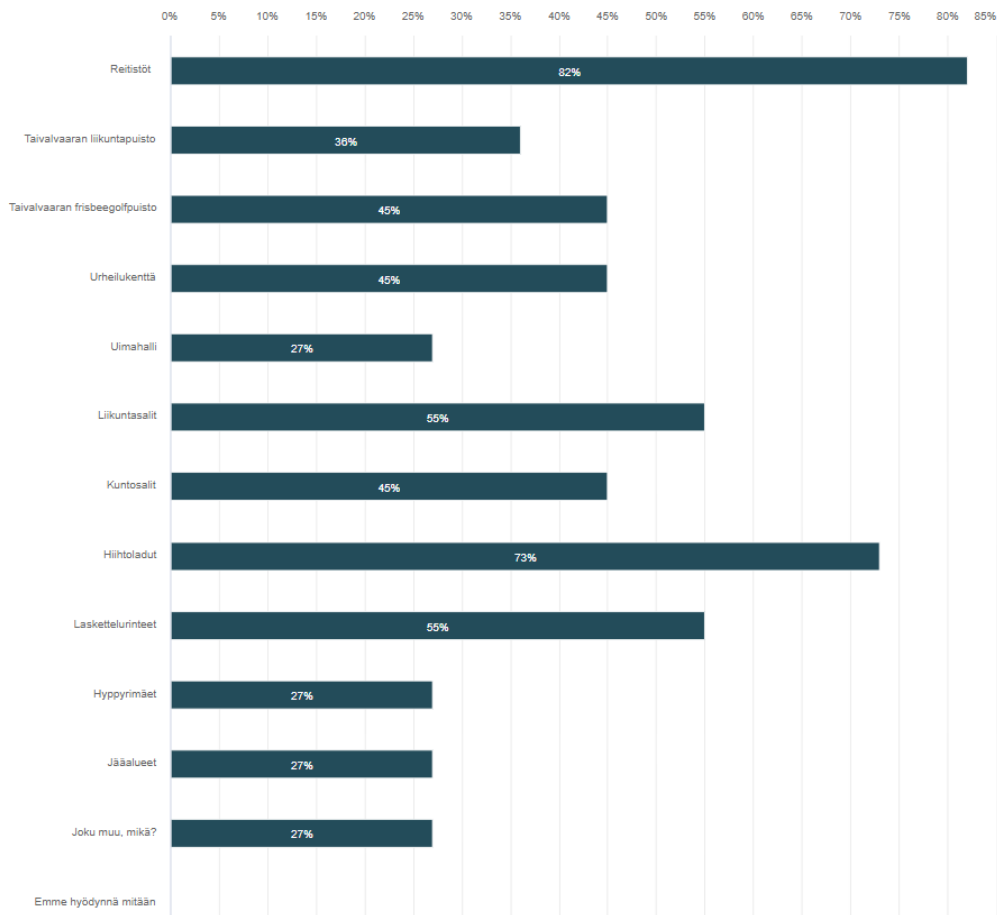
2.1 Yritykset ja yhteisöt

Kyselyyn vastasi seitsemän yritysten ja neljä yhdistysten edustajaa.

Kaikki kyselyyn vastanneet hyödynsivät kunnan liikuntapaikkoja vähintään ohjaamalla asiakkaitaan niiden omatoimiseen käyttöön.

3. Mitä Taivalkosken liikuntapaikkoja hyödynnätte nykyisessä toiminnassanne? Voit valita useamman.

Vastaajien määrä: 11, valittujen vastausten lukumäärä: 60

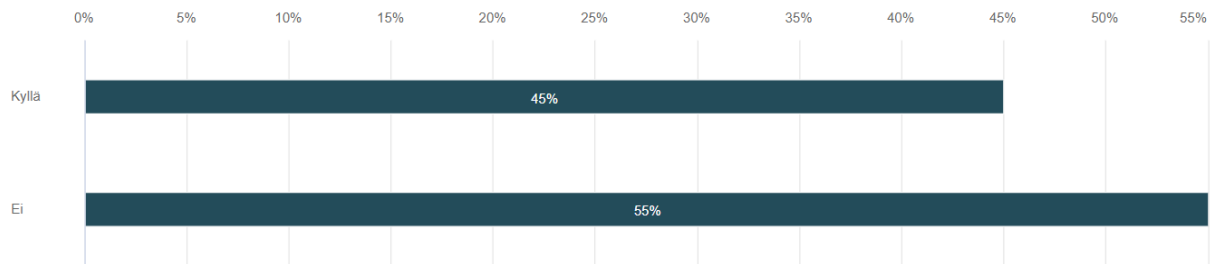
4. Lajittele toimintanne kannalta tärkeimmät liikuntapaikat tärkeysjärjestykseen. Tärkein 1, sitten 2 jne. Valitse vähintään kolme.

Vastaajien määrä: 11

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Reitistöt	36.36%	18.18%	0%	18.18%	9.09%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Taivalvaaran liikuntapuisto	0%	9.09%	0%	0%	9.09%	9.09%	0%	9.09%	0%	0%	0%
Taivalvaaran frisbeegolfpuisto	0%	0%	0%	9.09%	0%	9.09%	9.09%	0%	0%	0%	0%
Urheilukenttä	0%	0%	9.09%	0%	9.09%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Liikuntasalit	27.27%	9.09%	18.18%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Kuntosalit	0%	9.09%	18.18%	0%	9.09%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Hiihtoladut	9.09%	27.27%	27.27%	0%	9.09%	9.09%	0%	0%	0%	0%	0%
Laskettelurinteet	9.09%	18.18%	0%	0%	0%	0%	0%	9.09%	0%	0%	0%
Hyppyrimäet	9.09%	0%	18.18%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Jääalueet	9.09%	0%	9.09%	9.09%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Joku muu	0%	9.09%	0%	18.18%	0%	0%	9.09%	0%	0%	0%	0%

5. Onko liikuntapaikkojen kunnossa huomautettavaa?

Vastaajien määrä: 11

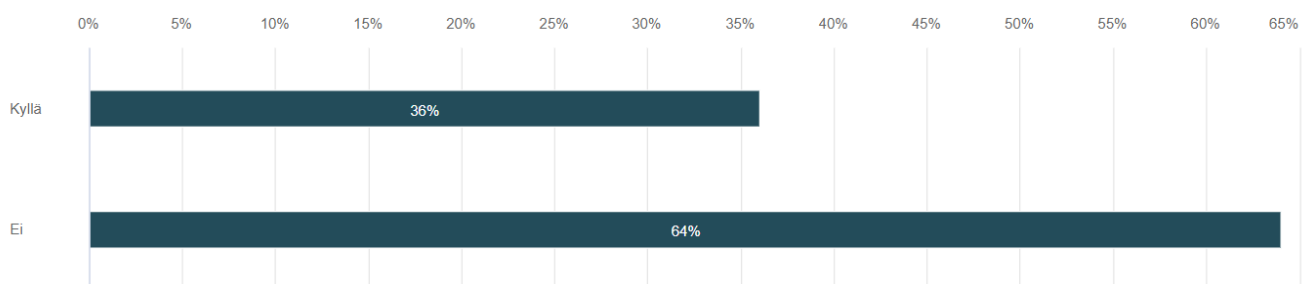

Huomautettavaa:

- Reitistöjen ja hiihtolatuksen opasteiden puutteet
- Uimahallin kunto

7. Onko liikuntapaikkojen kunnossapidossa huomautettavaa?

Vastaajien määrä: 11

Huomautettavaa:

- Simosenpolun kunnossapito
- Jääalueiden kunnossapito
- Pienten hyppymäkien kunnossapito

Eniten esille nousseita kehitysehdotuksia nykyisille liikuntapaikoille:

- Opasteiden parantaminen, reitistöt ja ladut
- Uimahalliremontti
- Liikuntasalien varaukset
- Katettu kaukalo ja sosiaalitalat

Mitä uusia liikuntapaikkoja Taivalkoskelle tulisi rakentaa:

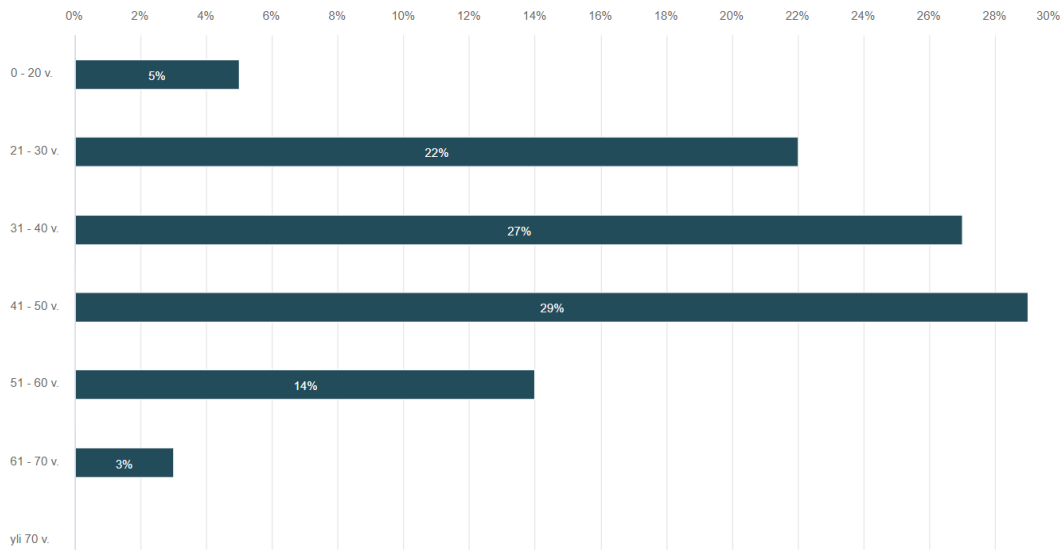
- Rullahiihtorata ja ampumahiihtostadion

2.2 Matkailijat

Vastaajista naisia 57 % ja miehiä 43 %.

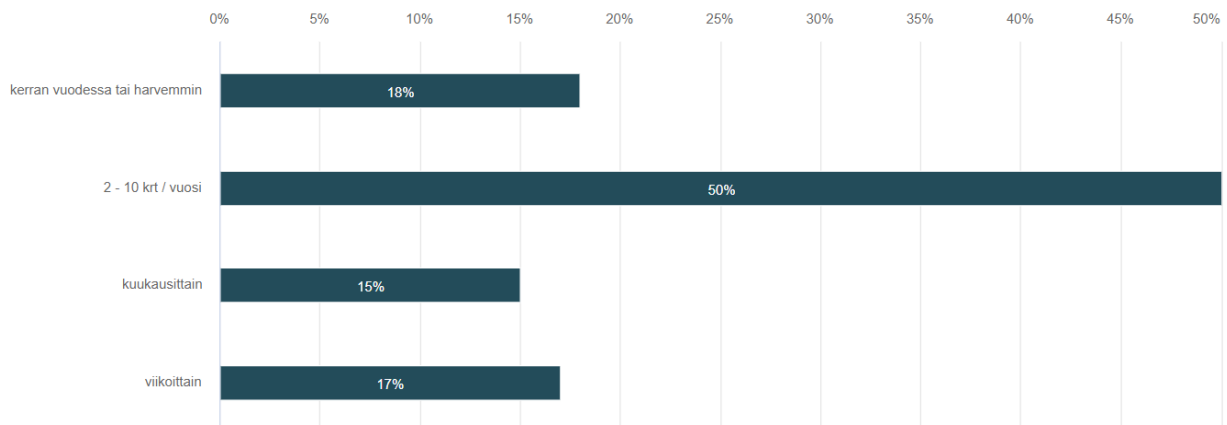
2. Vastaajan ikä

Vastaajien määrä: 86

3. Käytän Taivalkosken liikuntapaikkoja

Vastaajien määrä: 86

4. Mitä Taivalkosken liikuntapaikkoja olet käyttänyt ja kuinka usein?

Vastaajien määrä: 86

	1-2 krt	2-5 krt	yli 5 krt	en ole käyttänyt	Keskiarvo	Mediaani
Reitistöt	22.09%	13.96%	50%	13.95%	2.56	3
Taivalvaaran liikuntapuisto	27.91%	11.63%	22.09%	38.37%	2.71	3
Taivalvaaran frisbeegolfpuisto	29.07%	10.46%	16.28%	44.19%	2.76	3
Urheilukenttä	19.77%	5.81%	19.77%	54.65%	3.09	4
Melontakeskus	13.95%	3.49%	16.28%	66.28%	3.35	4
Uimahalli	19.77%	2.32%	25.58%	52.33%	3.1	4
Liikuntasalit	19.77%	5.81%	24.42%	50%	3.05	3.5
Kuntosalit	16.28%	9.3%	29.07%	45.35%	3.03	3
Hiihtoladut	15.12%	15.12%	51.16%	18.6%	2.73	3
Laskettelurinteet	17.44%	12.79%	24.42%	45.35%	2.98	3
Hyppyrimaet	11.63%	3.49%	2.32%	82.56%	3.56	4
Jääalueet	18.6%	10.47%	17.44%	53.49%	3.06	4
Joku muu, mikä?	9.3%	9.3%	13.96%	67.44%	3.4	4

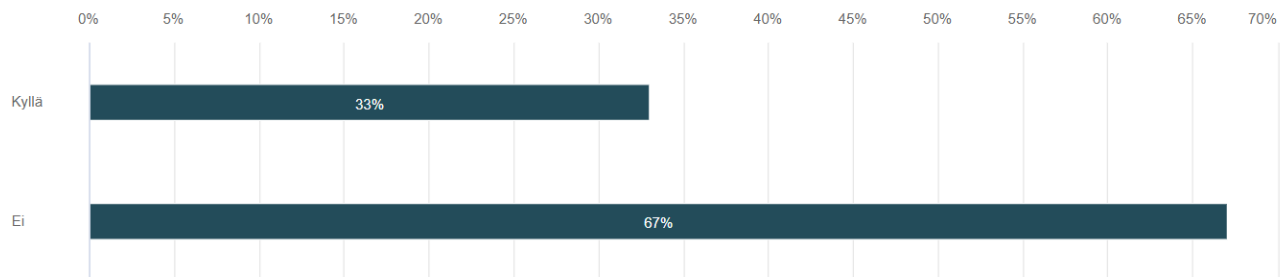
5. Laita Taivalkosken liikuntapaikat ranking-järjestykseen sen mukaisesti mitkä ovat sinulle tärkeimpiä. Rankkaa vähintään kolme.

Vastaajien määrä: 86

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Reitistöt	24,42%	26,74%	11,63%	5,81%	1,16%	3,49%	2,33%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Taivalvaaran liikuntapuisto	2,33%	5,81%	9,3%	3,49%	4,65%	3,49%	1,16%	0%	0%	3,49%	1,16%	0%	0%
Taivalvaaran frisbeegolfpuisto	8,14%	5,81%	5,81%	2,33%	4,65%	3,49%	4,65%	0%	2,33%	0%	0%	0%	1,16%
Urheilukenttä	0%	5,81%	10,47%	3,49%	3,49%	5,81%	2,33%	1,16%	1,16%	1,16%	0%	1,16%	1,16%
Melontakeskus	12,79%	3,49%	4,65%	0%	4,65%	0%	1,16%	3,49%	0%	0%	3,49%	3,49%	1,16%
Uimahalli	2,33%	5,81%	9,3%	4,65%	4,65%	5,81%	2,33%	0%	3,49%	1,16%	0%	0%	0%
Liikuntasalit	2,33%	6,98%	6,98%	4,65%	1,16%	0%	4,65%	3,49%	2,33%	1,16%	2,33%	0%	1,16%
Kuntosalit	3,49%	5,81%	16,28%	6,98%	3,49%	4,65%	0%	3,49%	0%	1,16%	2,33%	3,49%	0%
Hiihtoladut	26,74%	23,26%	10,47%	2,33%	2,33%	0%	3,49%	0%	2,33%	1,16%	0%	1,16%	0%
Laskettelurinteet	8,14%	6,98%	9,3%	5,81%	4,65%	0%	0%	3,49%	2,33%	1,16%	0%	0%	0%
Hyppyrämaat	2,33%	0%	0%	0%	1,16%	1,16%	2,33%	2,33%	1,16%	2,33%	4,65%	2,33%	0%
Jääalueet	4,65%	1,16%	3,49%	8,14%	0%	2,33%	0%	3,49%	1,16%	3,49%	0%	1,16%	0%
Joku muu	2,33%	2,33%	2,33%	3,49%	1,16%	0%	0%	0%	2,33%	1,16%	1,16%	0%	8,14%

6. Onko liikuntapaikkojen kunnossa huomautettavaa?

Vastaajien määrä: 86

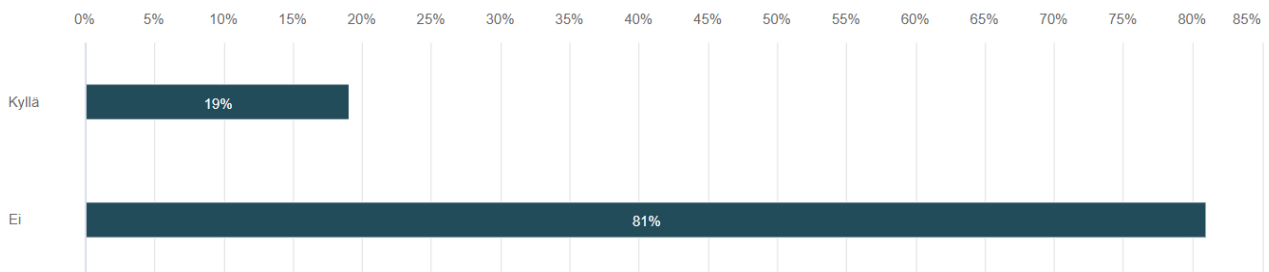

Eniten huomautettavaa:

- Reitistöjen opasteet, katkenneita puita ja pitkospuita
- Uimahallin kunto ja pienuus
- Jääalueiden kunto
- Melontakeskuksen stoppari

8. Onko liikuntapaikkojen kunnossapidossa huomautettavaa?

Vastaajien määrä: 86

Eniten huomautettavaa:

- Jääalueiden kunnossapito
- Hiihtoladujen kunnossapito

Kehitysehdotuksia nykyisille liikuntapaikoille:

- Reitistöjen opasteiden parantaminen.
- Lisää maastopyöräreittejä.
- Taivalvaaran FG-radan kunnostus.
- Melontakeskuksen stoppari sellaiseksi että jäät ja tulva eivät sitä muuta.
- Uimahalliremontti, laajemmat aukioloajat.
- Laduille paremmat opasteet ja latukartat
- Kaukalon kate

Mitä uusia liikuntapaikkoja Taivalkoskelle tulisi rakentaa:

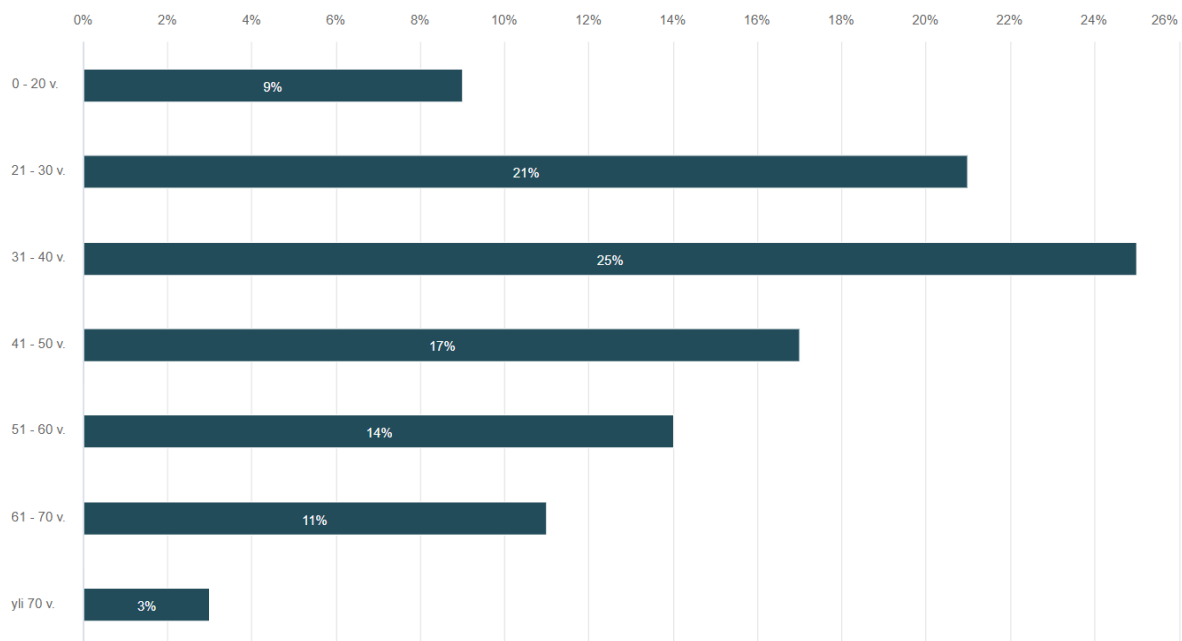
- Rullahiihtorata ja ampumahiihtostadion
- Jäähalli
- Maastopyöräreittejä, myös talveksi.

2.3 Paikalliset

Vastaajista naisia 52 % ja miehiä 48 %.

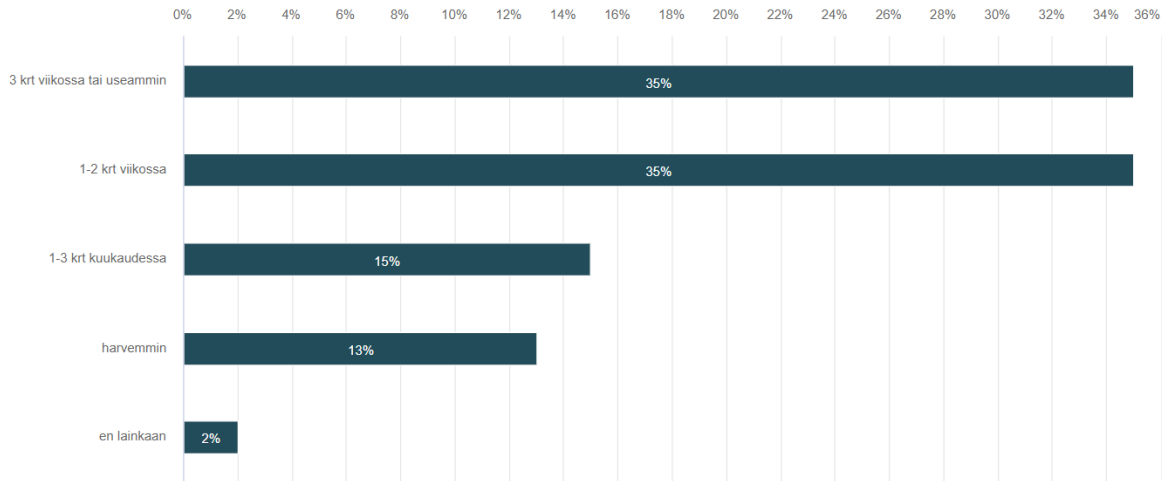
2. Vastaajan ikä

Vastaajien määrä: 88

3. Käytän Taivalkosken liikuntapaikkoja

Vastaajien määrä: 88

4. Mitä Taivalkosken liikuntapaikkoja käytät säännöllisesti tai olet käyttänyt satunnaisesti?

Vastaajien määrä: 88

	Viikottain	Kuukausittain	Satunnaisesti	En ole käyttänyt	Keskiarvo	Mediaani
Reitistöt	31.82%	20.45%	35.23%	12.5%	2.28	2
Taivalvaaran liikuntapuisto	5.68%	9.09%	54.55%	30.68%	3.1	3
Taivalkosken frisbeegolfpuisto	11.36%	11.36%	35.23%	42.05%	3.08	3
Urheilukenttä	2.27%	4.55%	61.36%	31.82%	3.23	3
Melontakeskus	1.14%	3.41%	18.18%	77.27%	3.72	4
Uimahalli	13.64%	6.82%	56.82%	22.73%	2.89	3
Liikuntasalit	25%	11.36%	44.32%	19.32%	2.58	3
Kuntosalit	28.41%	10.23%	40.91%	20.45%	2.53	3
Hiihtoladut	23.86%	14.77%	43.18%	18.18%	2.56	3
Laskettelurinteet	3.41%	10.23%	53.41%	32.95%	3.16	3
Hypyrimäet	1.14%	0%	6.82%	92.05%	3.9	4
Jääalueet	14.77%	6.82%	46.59%	31.82%	2.95	3
Joku muu, mikä?	7.95%	6.82%	5.68%	79.55%	3.57	4

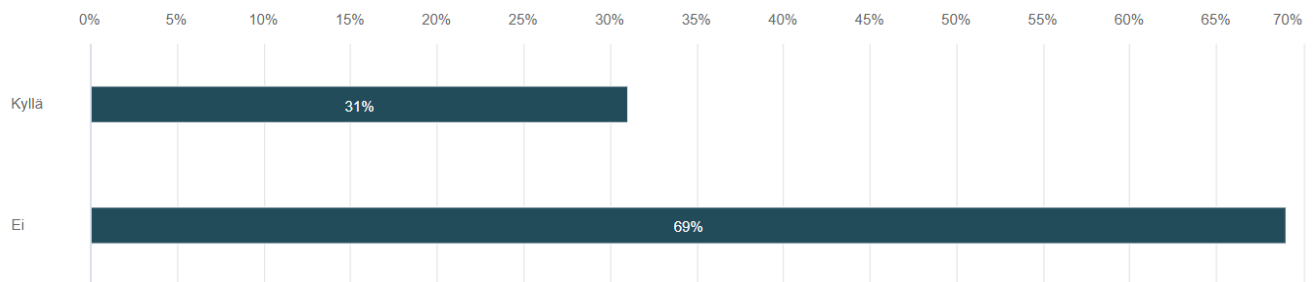
5. Laita Taivalkosken liikuntapaikat ranking-järjestykseen sen mukaisesti mitkä ovat sinulle tärkeimpiä. Rankkaa vähintään kolme.

Vastaajien määrä: 88

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Reitistöt	25%	17.05%	12.5%	3.41%	4.55%	2.27%	1.14%	1.14%	1.14%	1.14%	0%	0%	0%
Taivalvaaran liikuntapuisto	4.55%	2.27%	4.55%	4.55%	2.27%	4.55%	2.27%	3.41%	2.27%	0%	1.14%	1.14%	0%
Taivalvaaran frisbeegolfpuisto	7.95%	6.82%	5.68%	2.27%	3.41%	1.14%	2.27%	2.27%	0%	3.41%	1.14%	0%	1.14%
Urheilukenttä	0%	4.55%	5.68%	10.23%	0%	2.27%	4.55%	5.68%	1.14%	0%	0%	0%	0%
Melontakeskus	0%	1.14%	3.41%	0%	2.27%	0%	0%	0%	1.14%	4.55%	6.82%	2.27%	3.41%
Uimahalli	11.36%	10.23%	5.68%	1.14%	7.95%	2.27%	2.27%	3.41%	0%	2.27%	0%	1.14%	0%
Liikuntasalit	10.23%	11.36%	13.64%	4.55%	6.82%	1.14%	1.14%	3.41%	2.27%	1.14%	0%	0%	0%
Kuntosalit	12.5%	15.91%	10.23%	12.5%	6.82%	1.14%	0%	0%	2.27%	0%	1.14%	0%	0%
Hiihtoladut	18.18%	12.5%	11.36%	5.68%	4.55%	3.41%	5.68%	1.14%	0%	0%	1.14%	0%	2.27%
Laskettelurinteet	3.41%	9.09%	5.68%	2.27%	1.14%	3.41%	1.14%	0%	4.55%	2.27%	2.27%	1.14%	0%
Hypyrimäet	1.14%	0%	2.27%	1.14%	1.14%	0%	0%	0%	1.14%	2.27%	1.14%	11.36%	2.27%
Jääalueet	1.14%	5.68%	12.5%	2.27%	3.41%	5.68%	3.41%	1.14%	3.41%	1.14%	1.14%	0%	1.14%
Joku muu	2.27%	1.14%	4.55%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1.14%	0%	1.14%	5.68%

6. Onko liikuntapaikkojen kunnossa huomautettavaa?

Vastaajien määrä: 88

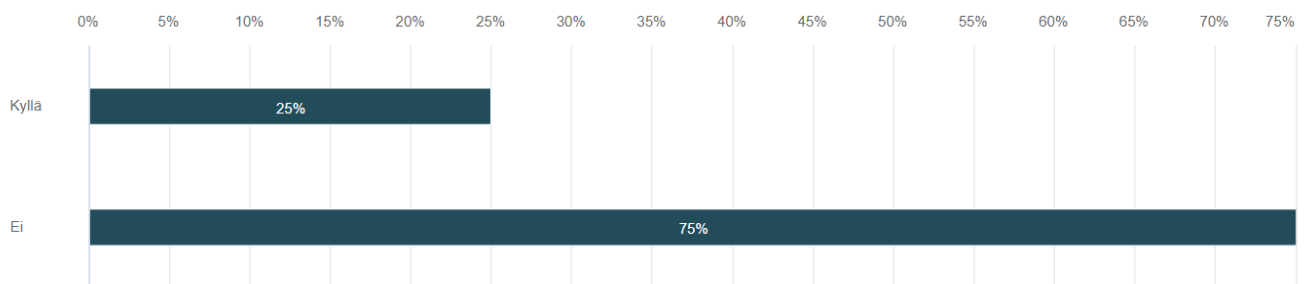

Eniten huomautettavaa:

- Uimahallin kunto
- Jääalueiden kunto
- Reitistöjen ja latujen opasteet

8. Onko liikuntapaikkojen kunnossapidossa huomautettavaa?

Vastaajien määrä: 88

Eniten huomautettavaa:

- Jääalueiden kunnossapito.
- Uimahalli

Kehitysehdotuksia nykyisille liikuntapaikoille:

- Reitistöjen opasteiden parantaminen ja reittikartat
- Lisää reittejä, erityisesti maastopyöräreittejä.
- Helpompi frisbeegolfrata.
- Sosiaalitilat urheilukentälle.
- Uimahalliremontti ja laajennus, laajemmat aukioloajat.
- Laduille paremmat opasteet ja latukartat.
- Kaukalon kate ja sosiaalitilat.
- Kaarihallin kuntosalin laajennus ja laajemmat aukioloajat.

Mitä uusia liikuntapaikkoja Taivalkoskelle tulisi rakentaa:

- Ulkokuntosali
- Jäähalli
- Uusi uimahalli / vanhan laajennus

- Keilahalli
- Ei tarvita uusia, pidetään vanhat kunnossa ja lisätään markkinointia.

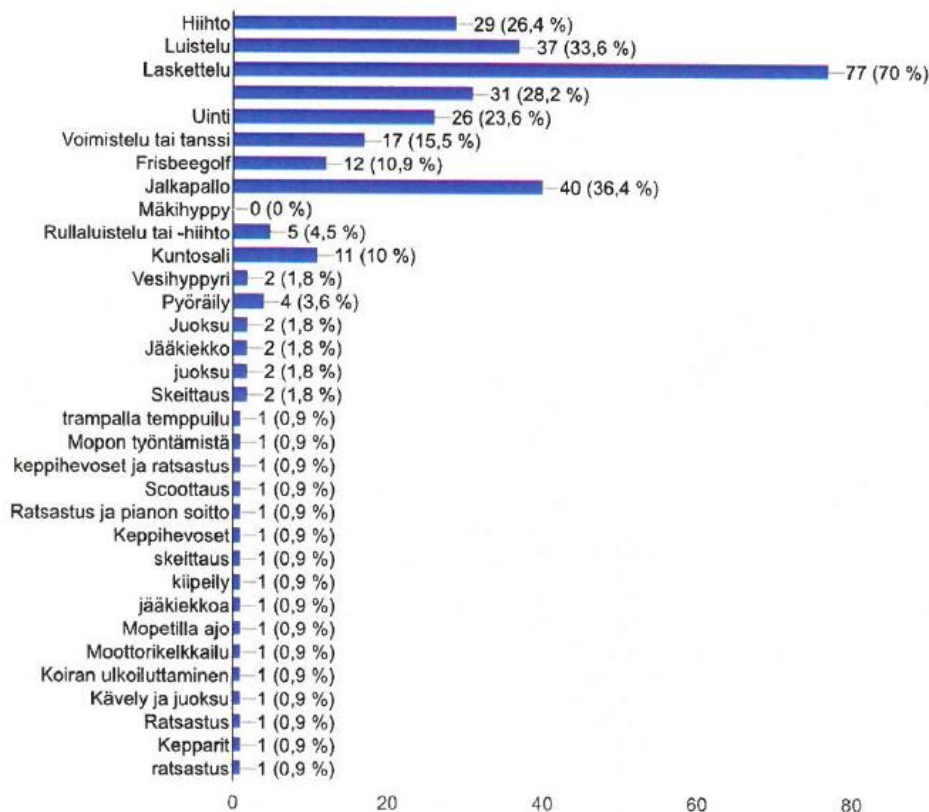
2.4 Koululaiset

Suosituimmat liikuntapaikat vapaa-ajalla:

- Laskettelurinteet, 53 % (käyttää vähintään 1 krt/vko) / 10 % (ei käytä ollenkaan)
- Alakoulun monitoimiareena, 27 % / 45 %
- Jääalueet, 25 % / 26 %
- Liikuntasalit, 25 % / 30 %
- Urheilukenttä, 24 % / 31 %
- Taivalvaaran liikuntapuisto, 22 % / 32 %

Mitä lajeja harrastat? Valitse kolme lajia, joita harrastat eniten.

110 vastausta

Eniten korjattavaa tai parannettavaa:

- Kaukalo/jääalueet
- Uimahalli

Puuttuva liikuntapaikka:

- Sisätoiminta-/trampoliinipuisto
- Jäähalli

- Skeitti-/scoottiparkki

2.5 Yhteenvedo kyselyjen tuloksista

Kyselyjen perusteella luontoliikunnalla on iso merkitys paikkakunnan matkailulle ja paikkakunnan aikuisväestön keskuudessa. Kaikissa, paitsi koululaisille suunnatussa, kyselyissä tärkeimmäksi nousi reitistöjen merkitys. Reitistöihin investoiminen on varsin edullista ja ylläpitokustannukset ovat maltillisia. Näyttääkin siltä että reitistöihin kannattaa panostaa jo lähitulevaisuudessa. Reittejä ja niiden kehittämisen-/kunnostustarpeita kartoitettiin kesällä 2018. Työt reittien parissa on jo aloitettu ja niitä pitää jatkaa kiihtyvällä tahdilla seuraavien muutaman vuoden aikana.

Jääalueiden kunnosta ja kunnossapidosta tuli paljon negatiivista palautetta kaikilta käyttäjäryhmiltä. Erityisesti ongelmalliseksi koetaan lomien ja juhlapyhien aika jolloin kunnossapidon työntekijöiden lomien takia kunnossapito on huonommalla tolalla tai sitä ei ole laisinkaan. Tämä on ristiriidassa käyttäjämäärien kanssa jotka ovat lomien aikaan suurimmillaan. Katettu kaukalo omalta osaltaan parantaisi tilannetta helpottamalla kunnossapitoa ja pidentämällä luistelukautta. Kautta voitaisiin pidentää entisestään jäähdytyslaitteistolla. Se samalla entisestään helpottaisi jään kunnossapitoa. Päivittäin käytettävissä olevat sosiaalitalat näyttäisivät tulevan tarpeeseen.

Uimahalli kunto koetaan huonoksi, osittain jopa erittäin huonoksi ja halli on kooltaan monien mielestä liian pieni. Hallin maksimikapasiteetti on 25 henkilöä yhtä aikaa altaassa. Kuntouinnin harrastaminen on hankalaa tai mahdotonta kun halli on täynnä tai lähes täynnä. Hallin laatoitus on huonokuntoinen ja osin vaarallinen (liukas, teräviä kulmia), eikä se täytä Tukesin asettamia vaatimuksia. Uimahalli on todella tärkeä perusliikuntapaikka. Hallin vuosittainen kävijämäärä on n. 7 000 ja pitää sisällään koululaisten käytön. Hallin täysi peruskorjaus onkin syytä toteuttaa mahdollisimman pian. Samassa yhteydessä kannattaa selvittää laajennusmahdollisuudet.

Kunta käyttää merkittävän summan Taivalvaaran laskettelurinteiden kunnossapitoon. Kyselyn perusteella laskettelu on koululaisten keskuudessa ylivoimaisesti suosituin vapaa-ajan liikuntalaji. Tästä näkökulmasta kunnan panostus on perusteltua. Koululaiset käyttävät rinteitä myös koulupäivien aikana. Kunta tarjoaa koululaisille ilmaisia laskettelukertoja ja nämä ovatkin olleet erittäin suosittuja.

2.6 Käyttäjien kuuleminen

Yritysten ja yhdistysten edustajille järjestettiin kyselyjen tulosten esittely ja mielipiteiden esilletuomisen mahdollistava tilaisuus. Esille nousi osittain samat asiat kuin kyselyissäkin. Tässä keskeisiä ajatuksia ja toiveita eri tahojen edustajilta:

- Rullahiihtorata tulisi toteuttaa puhtaasti elinkeinopoliittisena hankkeena. Pelkän paikallisen käytön varaan sitä ei kannata rakentaa. Mäkitien kevyenliikenteen väylän pinnoitteen uusiminen on mahdollistanut sen käytön hiihtäjien leirien yhteydessä.
- Taivalvaaralla on paljon latupohjia ja tulisikin tarkemmin pohtia mitkä näistä pidetään jatkuvan

kunnossapidon kohteena. Kaikkia kilpalatuja ei kannata ajaa päivittäin.

- Hiihtolatuja opasteisiin pitää panostaa.

- Urheilukenttä ja jääalueet eivät tarvitse erillistä huoltorakennusta, vaan Kaarihallin tilat voitaisiin saneerata niin että ne palvelisivat tätä tarkoitusta. Sosiaalituloja voitaisiin käyttää myös viikonloppuisin.

- Maastopyöräilyreittien suunnittelun jälkeen niiden varsinainen toteutus on jäänyt ”vaiheeseen”.

- Vaikka meillä on pitkät perinteet liikuntamatkailun saralla, niin yritysmaailma hyödyntää varsin huonosti meidän liikuntainfraa ja kylästä puuttuu ympärivuotisesti ohjelmapalveluja tarjoava yrittäjä.

LIIKUNTAPAikkojen Käyttö koulujen Näkökulmasta

Taivalkosken koulut hyödyntävät isoa osaa kunnan liikuntapaikoista. Koulujen piha-alueiden lähiliikuntapaikat ovat keskeisessä asemassa koulupäivien liikunnallistamisessa ja lasten vapaa-ajan liikkumisessa. Nämä alueet tuleekin pitää hyvässä kunnossa ja kehittää niitä edelleen. Koulupäivien sisällä koululaiset käyttävät paljon meidän perusliikuntapaikkojamme eli uimahallia, liikunta- ja kuntosaleja, urheilukenttää, jääalueita ja latuja. Näiden lisäksi koululaiset pääsevät liikkumaan myös sellaisten lajien parissa jotka eivät kaikkialla kuulu koulujen opetusohjelmaan. Tällaisia lajeja ovat mm. laskettelu, kiipeily ja seikkailuliikunta, melonta, riverboogailu, jousiammunta, maastopyöräily ja frisbeegolf. Koulut ja koululaiset, erityisesti kirkonkylällä, siis hyötyvät meidän laajasta liikuntapaikkatarjonnasta. Etuna on vielä liikuntapaikkojen sijaitseminen lähellä koulukeskusta. Liikuntapaikkojen koulukäytön edellytyksenä on kuitenkin paikkojen pitäminen käyttökunnossa ja turvallisena sekä niiden käytön mahdollistaminen kouluaikoina.

Koulujen palautteen perusteella kunnan tarjoamiin liikuntamahdollisuuksiin ja liikuntapaikkojen kuntoon ollaan tyytyväisiä. Koululaisten vapaa-ajan liikkumisen edistämiseksi kunta tarjoaa koululaisille ilmaisia laskettelukertoja ja ilmaisen uimahallin käytön. Myös vapaa-aikatoimen liikuntavälineistön lainaaminen on pääsääntöisesti koululaisille ilmaista.

LIIKUNTAPAikkojen Investointitarpeet ja Kustannukset

Viime vuosina Taivalkoskella on toteutettu lukuisia hankkeita ja uusia liikuntapaikkoja ja näiden oheisinfraa on rakennettu runsaasti. Työryhmä kasasi eri toimijoiden arvioiden ja kyselyjen perusteella listan tulevien vuosien investointitarpeista ja kustannuksista (kuva). Kuten listauksesta ilmenee, niin tarpeita on varsin paljon. Osassa kustannukset ovat maltillisia, mutta joukossa on myös isoja, muutaman sadan tuhannen euron ja jopa miljoonaluokan hankkeita. Kustannukset ovat joiltakin osin arvioita.

TAIVALKOSKEN KUNTA
LIIKUNTAPAIKAT JA NIIDEN INVESTOINTITARPEET TULEVILLE VUOSILLE

PAIKKA	TARPEET	KUSTANNUS
keskusurheilukenttä	huoltorakennus	250 000
vanha urheilukenttä	nurmen kunnostus	20 000
hiekkakentät		
alakoulun lähiliikuntapaikka		
skeittiramppi	laajennus skeittiparkiksi	40 000
valaistu kuntorata 8,9 km		
monitoimireitit	siltojen ja pitkosten kunnostustarpeita, opasteet	100 000
melontareitit	opasteet (rannalle, reittiopukset)	10 000
kiintorastit ja MOBO-rata		
melontakeskus	vaijeritolppien oikaisu, freestylestopparin kunnostus	10 000
uimaranta	uimakopit, laituri	30 000
Taivalvaaran liikuntapuisto		
tenniskenttä	alustan uusiminen	30 000
beachvolley-kentät		
trampoliini		
leikkipuisto		
Taivalvaaran seikkailupuisto	seikkailuratojen ja kiipeilyotteiden uusiminen	20 000
Taivalvaaran frisbeegolf-puisto		
Taivalvaara DGP	radan uusiminen	12 000
Kylmäperä DGP		
freestylevesihypyri		
Taivalvaaran hiihtokeskus		
laskettelurinteet		
hissit	kunnostukset	30 000
rinnekahvila	laajennus	450 000
hyppyrimäet		
HS-12		
HS-24		
HS-38	vauhtimäen kunnostus ja muovitus	molem. yht:
HS-52	vauhtimäen kunnostus ja muovitus	300 000
HS-80	muovitus ja muutos HS-85	500 000
	alamäen kaiteet	20 000
	sompahissin muovitus	40 000
hiihtostadion fasiliteetteineen		
hiihtoladut	alikulku Mäkitie + valaistun ladun siirto	200 000
	valaistuksen laajennus	20 000
	muut kunnostukset	30 000
ensilumenlatu	säilölumen määrän lisääminen	
lumetusjärjestelmä	linjaston laajennus	60 000
rullahiihtorata ja ampumahiihtostadion	rakentaminen	2 000 000
vaunualueen 2. vaihe	rakentaminen	230 000
jääkiekkokaukalot		
Kaarihalli	kattaminen ja jäähdytysputkisto	500 000
alakoulu	pohjatyöt	30 000
Huttu	pohjatyöt	30 000
vapaaluistelualue	pohjatyöt	30 000
Mel. keskus avantouintipaikka		
moottorikelkkareitistö		
kuntosalit		
Kaarihalli	laitteiden uusiminen	50 000
Monitoimitalo	välineiden uusiminen	10 000
uimahalli	talotekniikan ja pintojen uusiminen, laajennus?	600 000
liikuntasalit		
alakoulu		
yläkoulu		
ammattikoulu/lukio	valaistuksen uusim., lattian kunnostus, ilmanvaihto	
Metsäoppilaitos		
	YHTEENSÄ	5 652 000

POHDINTAA

Liikuntapaikkojen kunnossapidon resurssit, niin talouden kuin henkilöstönkin osalta, ovat olleet tiukilla viime vuosina. Lisääntynyt liikuntapaikkatarjonta on luonut ylläpidon kustannusten nousua ja samalla myös tuonut lisätyötä henkilöstölle. Viime vuosina lisäpainetta ovat tuoneet myös isot kilpaurheilutapahtumat. Nämä työllistävät kunnossapidon henkilöstöä ja lisäävät kustannuksia. Henkilöstöresurssia olisi hyvä tarkastella työn mitoituksen kautta.

Taivalkosken kunta on viime vuosina panostanut merkittäviä summia liikuntainfran kehittämiseen ja ylläpitoon. Joiltain osin liikuntapaikat ovatkin loistavassa kunnossa ja käyttäjät ovat näihin varsin tyytyväisiä.

Investoinnit jotka eivät tuo pysyviä lisäkustannuksia tai kustannukset ovat pieniä, mutta tuovat kunnan matkailulle lisäarvoa ja/tai luovat paikkakuntalaisille uusia harrastusmahdollisuuksia, ovat kannatettavia. Osa investoinneista voidaan nähdä elinkeinopoliittisina, osa paikallista hyvinvointia lisäävinä. Kunnan väkimäärä ja syntyvyys ovat olleet voimakkaassa laskussa ja myös tämä seikka on hyvä ottaa huomioon tulevaisuuden suunnitelmissa. Minkä verran panostetaan paikalliseen, väkiluvun myötä osittain vähenevään tarpeeseen ja minkä verran matkailulliseen tarpeeseen?

Meidän tulee yhdessä miettiä kohdennetaanko resurssit jo olemassa olevien liikuntapaikkojen ja olosuhteiden kunnan maksimointiin, vai rakennammeko vielä lisää uusia, jolloin paine kunnossapidon lisäresursseille kasvaa. Joissain tapauksessa olosuhteiden kehittäminen voi helpottaa kunnossapitoa ja samalla vapauttaa resursseja muuhun käyttöön. Esimerkkinä kaukalon kattaminen. Katteen myötä kaukaloa ei enää tarvitse aurata lumesta ja kevättalvella kate suojaa jään pintaa auringon sulattavalta vaikutukselta.

Kannattaa myös pohtia liikuntapaikkoihin käytettävien resurssien määrää suhteessa käyttäjämääriin ja taloudelliseen vaikuttavuuteen. Hyppyrimäkien kunnossapitoon panostetaan vuosittain summa joka on 15 % ulkoliikuntapaikkojen kokonaiskustannuksista. Reitistöihin ja luontoliikuntaan yleensä, käytetään vain 2,5 %. Kuitenkin käyttäjämäärät ja yleinen suosio käyttäjien keskuudessa on reitistöjen osalta ihan eri suuruusluokassa. Puhumattakaan tulevaisuuden matkailijapotentialista. Missä suhteessa haluamme panostaa kilpaurheilun olosuhteisiin ja missä suhteessa kunto- ja terveysliikuntaan, sekä kilpaurheilun ulkopuoliseen liikuntamatkailuun? Resurssien kohdentamisessa olisikin laajemman keskustelun paikka.

Kyselyt antoivat hyvän kuvan liikuntapaikkojemme käytöstä ja kunnosta. Vastaavat kyselyt onkin syytä toteuttaa 3-5 v. välein. Trendit muuttuvat ja kunnan väkiluvun vähentyessä resurssien kohdentamista on hyvä tarkastella säännöllisin väliajoin. Tästä syystä liikuntapaikkastrategiaa ei ole järkevää lähteä laatimaan kovin kauas tulevaisuuteen, vaan se tulee päivittää 3-5 v. välein, kyselyjen toteuttamisen yhteydessä.

TOIMENPIDE-EHDOTUKSIA

Asiantuntija arvioiden ja käyttäjärühmien kuulemisen perusteella olemme arvioineet investointien kiireellisyyttä. Isoista hankkeista seuraavien kahden vuoden aikana toteutettavia hankkeita tulisivat olla:

- Uimahallin remontointi ja mahdollinen laajennus.
- Huoltorakennus kaukalon ja urheilukentän väliin. Tälle on tarvetta niin käyttäjien kuin kunnan oman käytönkin kannalta.
- Kaukalon kattaminen, jäähdytyslaitteisto ja –putkitus.

Rahallisesti pienemmistä hankkeista reitistöihin, monitoimi- ja melontareitistöt, tulee panostaa heti. erityisesti reittien opastusasiat tulee laittaa pikaisesti kuntoon. Opastuksen suunnittelussa ja joiltain osin myös toteutuksessa lienee järkevintä käyttää ulkopuolista tahoja. Opastus pitää sisällään keskeisten paikkojen opastaulut, viitat, reittimerkinnot ja reittikartat niin paperisena kuin digitaalisenakin. Reitistöjen ylläpidon (säännölliset tarkastukset ja kunnostukset) koordinointi on syytä laittaa kuntoon pikaisesti. Tämä tulee vaatimaan lisää henkilöstö- ja talousresurssia. Jossain määrin voidaan hyödyntää esimerkiksi ostopalveluja.

Pienempiä hankkeita ja niiden kiireellisyyttä arvioidaan vuosikohtaisesti. Osa hankkeista voi olla ennakoimattomia ja liittyä esimerkiksi liikuntapaikkojen käyttöturvallisuuteen. Nämä hankkeet tulee toteuttaa aina mahdollisimman nopeasti.

Osaa hankkeista voidaan katsoa elinkeinopoliittisesta näkökulmasta. Näitä ovat mm. Taivalvaaran hiihtomajan laajennus, rullahiihtorata ja sen yhteyteen suunniteltu ampumahiihtostadion, sekä hyppyrimäkien muovittaminen ja suurimman mäen koon kasvattaminen. Isot hankkeet kuitenkin vaativat tarkempaa tarkastelua ja selvittelyä. Kustannuksiltaan useiden satojen tuhansien, jopa miljoonaluokan hankkeissa tulee tarkastella investoinnin suuruutta suhteessa paikalliseen käyttöön ja lisääntyvään matkailutuloon. Laskelmissa on myös hyvä huomioida hankkeiden tulevat ylläpitokustannukset. Liikuntapaikkastrategiaa laadittaessa meillä ei ole riittävästi faktatietoa joiden pohjalta lähtisimme arvioimaan edellä mainittujen hankkeiden toteuttamisen tarpeellisuutta. Ne jäävätkin pohdittavaksi hankesuunnitelmien edettyä. Pääasiassa elinkeinopoliittisesta näkökulmasta toteutettaviin hankkeisiin pitäisi saada ulkopuolista rahoitusta esim. yritysmaailmasta. Missä määrin on pelkästään kunnan tehtävä investoida todella merkittäviä summia matkailuelinkeinon tukemiseen?